

1974 | 2

Gondolatok a forradalmiság fogalmához

Egy asztal mellett
– vallomás egy rádiósorozatról

Központ és gyáregység

Átmeneti helyzetben

Nők a munkahelyeken
– üzemkeről, üzemi munkásokról

Madách-émlékermesek „megvallatása“

Elkötelezettebbé váltunk
– interjú munkásokkal a szocialista brigádmozgalom hőskoráról

Múzeumok és művészetpártolás

Vásárhelyi művészek és Kass János kiállítása Salgótarjánban

Történelem alulnézetben

Nyílt levél

PALÖCFÖLD

Itthon és külföldön, barát és ellenség előtt ismét nyilvánvaló lett, hogy a politikánk útvonalait sem a szidalmak, sem a negligálás, de a kétes értékű dicséretetek sem képesek eltéríteni. Kultúráról, gazdaságról, demokráciáról, vagy az élet bármely területére vonatkozó döntésről legyen is szó – az iránytű állását ma is a munkásosztály érdekei határozzák meg.

A politika sodró lendületének, lüktető dinamizmusának hatása alól a társadalom egyre kisebb csoportjai képesek kivonni magukat. Egyre kevesebben érzik és hiszik, hogy a „kisemberek” és a „nagypolitika” két külön világ, s e két világ találkozása csak a történelem rend-

kívüli, nagyszerű vagy tragikus pillanataiban történhet meg. Ennek a – fél emberöltővel ezelőtt széles körben vonzó – szemlélet- és magatartásformának a politikai események felgyorsult tempója, a távolságok csökkenése, s főként a szocialista politika tudatos törekvése üzent hadat.

Ez a törekvés napjainkban – a Központi Bizottság márciusi határozatai révén új lendületet kapva – a dolgozó tömegektől, s elsősorban a munkásosztálytól, szinte személyekre bontott felelősséget, környezetet alakító, gondolkodást formáló aktivitást igényel. Lényege ez politikánknak: az egyes embertől, az osztály tagjától

nem csupán a végrehajtást igényli, nem csupán a megvalósítás katonás fegyelmére számít. De igényli a döntés állandó kontrollját, kezdeményező továbbfejlesztését, állandó gazdagítását – azoktól, akikért, akiknek érdekében történelmi méretű tervek, vagy a mindennapokat szebbé, jobbá tevő kisebb intézkedések születnek. Ahhoz azonban, hogy a szocializmusnak ez az emberi kapcsolatokban, gondolkodásban és magatartásban kiteljesedő foka megvalósuljon, ahhoz, hogy a termelés és fogyasztás mutatóin túl az életcélokban, eszményekben, az alkotó közösségek erejének növekedésében érzékelhető változás meggyorsuljon, még sok minden szükséges.

A társadalmi fejlődés irányának, eszközeinek megtervezéséhez ma már éppúgy nem elégséges az osztályosztón, a napi és távlati érdekek összefüggésének megértéséhez éppúgy kevés a intuición, a megérzés, mint a társadalmi, a munkahelyi demokrácia gyakorlásához a harcoság, a bátor szókimondás (noha enélkül is bajos dolog az érdekek védelme, a jogok és kötelességek arányos és egyetemes megfogalmazása). Ezért is több, mint szimbólum, hogy a társadalomépítést irányító párt központi fóruma egyidőben foglalkozott a munkásosztály társadalmi-politikai szerepével, történelmi feladataival és a közművelődés fejlesztésére vonatkozó tervekkel. S egészen természetes, hogy a két döntés számos ponton kapcsolódott egymáshoz.

A sok közös vonás közül három különösen szembetűnő. Elsősorban az, hogy a munkásosztály történelmi hivatása, társadalmunk politikai-gazdasági érdekei sürgető igénnyel vetik fel a munkásművelődés széleskörű fejlesztését, a politikai-ideológiai, a szakmai és általános műveltség minőségi és mennyiségi növelését.

Másrészt mindkét döntés a munkahelyi vezetők felelősségét, szerepét, kezdeményező magatartásuk jelentőségét hangsúlyozza, olyan szemlélet érvényesítését igényli, amelyben a politikai, a gazdasági-technikai és a kulturális szempontok egyaránt megfelelő szerepet kapnak.

S végül: az üzemi demokrácia fejlesztése, a munkásosztály politikai-közéleti aktivitásának növelése, műveltségének állandó gazdagítása döntően a munkahelyi társadalmi-politikai szervezetekben, azok nevelő-, követelménytámasztó, orientáló tevékenységén múlik. Azon a legnagyobb, alapvető politikai erőn, amely üzemeinkben a múltban, s a szocializmus építésének folyamatában kialakult, s társadalmi fejlődésünk döntő tényezőjévé vált.

A PALÓCFOLD olvasói – az elmúlt évben, s az idén eddig megjelent számainkban is – nyomon követhették: folyóiratunk természetes kötelezettségként számról-számrá megvalósítandó feladatának tartja, hogy a maga szerény eszközeivel segítse a munkásművelődés, a közélet, a munkahelyi demokrácia fejlesztésének ügyét. S ezt kívánja tenni következő számaiban is – tudva, hogy a széles társadalmi munkamegosztást kívánó munkában – nem fél, s nem is két év energiáira lesz szükség.

Kiss Aurél

Tartalom

VÁLTOZÓ VALÓSÁGUNK

- 3 Bandur Károly: Gondolatok a forradalmiság fogalmához
- 5 Kiss Aurél: Csak „fekete vagy fehér”?
- 6 Fekete László: Értelmiség és közélet
- 7 Egy asztal mellett
Vallomás egy rádiósorozatról (Agárdi Péter)
- 9 Venesz Károly: Központ és gyáregység
- 11 Szomszéd Imre: Átmeneti helyzetben
- 13 Tamás Pál: Nők a munkahelyeken
- 15 Madách-émlékermesek „megvallatása” (Sulyok László)

SZÉPIRODALOM

- 17 Kemerovói költők bemutatása. Bevezető: Kojnok Nándor

HAGYOMÁNY

- 21 Szivircsek Ferenc: Nógrád megye sajtója az államosításokról
- 22 Kiss Sándor: „Elkötelezettebbé váltunk”

MŰVÉSZET ÉS KOZONSÉGE

- 24 Draveczy Balázs: Múzeumok és művészetpártolás
- 25 Pál József: Vásárhelyi művészek Salgótarjánban
- 27 Czinke Ferenc: Szembesítés

KÖRKÉP

- 29 Kass János kiállításán (Czinke Ferenc)
- 29 László-Bencsik Sándor: Történelem alulnézetben (Horpácsi Sándor)
- 31 Magyar újságok fényképalbuma (Schneider Miklós)
- 31 A felfedezés öröme (Lakos György)
- 32 Filmjegyzet (Korill Ferenc)
- 33 Nyílt levél Újhelyi Jánoshoz (Csongrády Béla)
- 34 Györy Dezső (1900–1974) (Kerékgyártó István)

A címlapon Fábíán Gyöngyvér: Tavasz, a hátsó borítón Borbás Tibor: Ady.

PALÓCFÖLD

IRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALOMPOLITIKAI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYÁNAK LAPJA

Megjelenik kéthavonta

Felelős szerkesztő: Végh Miklós

A szerkesztőség tagjai: Csongrády Béla, Czinke Ferenc, Kerekes László, Kiss Aurél, Kojnok Nándor, Schneider Miklós.

Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József Nádor tér 1. sz. **Postacím:** 1900 Budapest) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. A szerkesztőség címe: 3100 Salgótarján, Nógrád megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya. Egyes szám ára: 5 Ft. Előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

74 3544 Nm NyV balassagyarmati telepe 2000 db

Index: 25 925